

DAGSORDEN Kultur- og næringsutvalget d. 06-10-2022

Mødedato Torsdag d. 06. oktober 2022 kl. 11:30

Mødested Microsoft Teams

Indholdsfortegnelse

PS 70/2022 Godkjenning av protokoll fra møte i RKNU 08.09.2022.....	3
Møtedokumenter.....	4
PS 71/2022 Innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken.....	5
PS 72/2022 Høringssvar - forslag til ny lov om omsetning av bøker.....	12
PS 73/2022 AquaNext - Søknad om finansiering.....	18
PS 74/2022 Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet - fastsetting av planprogram.....	22
PS 75/2022 Universell utforming i fylkeskommunale tilskuddsordninger.....	30

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/54687-1
Saksbehandler: Unni Høibo
Avdeling: Utvalgssekretariat

Godkjenning av protokoll fra møte i RKNU 08.09.2022

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
70/2022	06.10.2022	Regional-, kultur- og næringsutvalget

Fylkesdirektørens innstilling

Protokoll fra møte i regional-, kultur og næringsutvalget den 8.09.2022 godkjennes.

Inghild Vanglo
utvalgsleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Møtedokumenter

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/33084-12
Saksbehandler: Rune Flage
Avdeling: Seksjon for allmenn kultur

Innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken**Sakens gang**

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
45/2022	04.10.2022	Eldrerådet
71/2022	06.10.2022	Regional-, kultur- og næringsutvalget

Vedlegg:

- 1 Til fylkeskommunene ved fylkeskultursjef - innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken.pdf
- 2 Sammendrag av innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken
- 3 Innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken - Rogaland kunstsenter
- 4 innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken - Stavanger Symfoniorkester
- 5 Innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken - Rogaland Teater
- 6 Innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken - Tekstallianse
- 7 Innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken - Musikkselskapet Nordvegen
- 8 Innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken - Rogaland Musikkråd
- 9 Innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken - Sandnes kommune
- 10 Administrativt innspill til stortingsmelding om kunstnerpolitikken 2019 - Rogaland fylkeskommune

Sammendrag

Rogaland fylkeskommune har i brev fra Kultur- og likestillingsdepartementet, datert 23.05.22, blitt bedt om å komme med innspill til arbeidet med stortingsmelding om kunstnerpolitikken (kunstnermeldingen).

Departementet ønsker innspill på følgende spørsmål:

- *Hva er de største utfordringene for at flere kunstnere og kulturarbeidere skal kunne bo og virke i deres region/landsdel?*
- *Hvilke kunstfelt har det største potensialet for å oppnå økt rekruttering og etablering i deres region/landsdel?*
- *Hvilken rolle kan institusjonene spille for økt tilgang til kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer?*
- *Hva er fylkeskommunenes viktigste virkemidler for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø?*
- *Hvordan kan de ulike forvaltningsnivåene best arbeide sammen for å nå målet om flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet?*

Kultur- og likestillingsdepartementet ber i brevet om at det vurderes i hvilken grad prosessen forankres med innspill fra regionale kunst- og kulturmiljøer og kommuner.

Fylkesdirektøren har sendt invitasjon til kommuner og aktører innen kunstfeltet om å komme med innspill basert på ovenstående spørsmål, og har fått tilbakemelding og innspill fra syv av disse.

Fylkesdirektøren har utarbeidet forslag til tilbakemelding på spørsmålene, på bakgrunn av innspillene fra aktørene i Rogaland og fylkesdirektørens egen vurdering.

Det redegjøres nærmere for innspillene under saksopplysninger og vurderingsdelen av saken.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune gir innspill til kunstnermeldingen i tråd med vurderingene i saksfremlegget.

Rune Thele
avdelingssjef

Jostein Kvernes Salvesen
seksjonssjef (kst.)

Bakgrunn for saken

Arbeidet med stortingsmeldingen om kunstnerpolitikken (kunstnermeldingen) var i utgangspunktet ferdig før pandemien. Pandemien medførte at meldingen ikke ville være tilstrekkelig relevant. Derfor har en ny prosess blitt startet for å få konsekvensene av pandemien inn i meldingen. En egen runde med åpne innspill fra berørte aktører er på gang, med frist for innspill 30. september 2022.

Administrativt innspill til kulturmeldingen i 2019

I august 2019 ble det sendt et administrativt innspill til arbeidet med kulturmeldingen, i form av tilbakemelding på konkrete spørsmål som var stilt. Dette innspillet omhandlet tilbakemelding på hva fylkeskommunen hadde av vedtatte planer og strategier innen feltet, spesifikke prioriteringer, størrelse på budsjett innen spesifiserte områder samt tiltak omkring talentutvikling. Innspillet er vedlagt saken.

Rogaland fylkeskommune har i brev fra Kultur- og likestillingsdepartementet, datert 23.05.22, blitt bedt om å komme med innspill til kommende stortingsmelding om kunstnerpolitikken.

Departementet ønsker innspill på følgende spørsmål:

- Hva er de største utfordringene for at flere kunstnere og kulturarbeidere skal kunne bo og virke i deres region/landsdel?
- Hvilke kunstfelt har det største potensialet for å oppnå økt rekruttering og etablering i deres region/landsdel?
- Hvilken rolle kan institusjonene spille for økt tilgang til kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer?
- Hva er fylkeskommunenes viktigste virkemidler for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø?
- Hvordan kan de ulike forvaltningsnivåene best arbeide sammen for å nå målet om flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet?

Kultur- og likestillingsdepartementet ber i brevet om at det bør vurderes i hvilken grad prosessen forankres med innspill fra regionale kunst- og kulturmiljøer og kommuner.

Problemstilling

Utvalget bes om å ta stilling til fylkeskommunens innspill til arbeidet med kunstnermeldingen.

Saksopplysninger

Brevet fra departementet viser til Hurdalsplattformens ambisjon om å legge til rette for kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer over hele landet. Det vektlegges hva som skal til for at kunstnere skal etablere seg utenfor de største byene og medfølgende krav til tilstedeværelse av kompetansemiljøer.

Gjeldende invitasjon er rettet mot fylkeskommunene, med frist 15. oktober 2022.

Fylkesdirektøren har sendt invitasjon til kommuner og aktører innen kunstfeltet om å komme med innspill basert på ovenstående spørsmål, med unntak av spørsmålet om fylkeskommunens viktigste virkemidler for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø.

Det er mottatt innspill fra følgende aktører og kommuner i fylket:

- Rogaland kunstsenter (RKS)
- Stavanger Symfoniorkester (SSO)
- Rogaland Teater (RT)
- Tekstallianse
- Musikksekskapet Nordvegen (MUNOR)
- Rogaland musikkråd
- Sandnes kommune

Alle innspillene er vedlagt saken. Et sammendrag av innspillene fra de ulike aktørene følger også saken. Fylkesdirektøren vil omtale flere av innspillene under vurderingskapitlet.

Fylkesdirektørens vurderinger

Innledningsvis ønsker fylkesdirektøren å peke på noen overordna forhold og problemstillinger som bør tas med i det videre arbeidet med kunstnermeldingen. Disse er også drøftet i fylkeskultursjefkollegiet:

- Den regionale kunstpolitikken er en viktig del av infrastrukturen for kunstfeltet. Fylkeskommunene er en betydelig oppdragsgiver blant annet gjennom DKS, gir støtte til kunsthaller, atelierer, kunstmuseer, regionale kunstsentre, stipender, etc., og ivaretar således hele økosystemet.
- Kunstfeltet er fragmentert, med mange ulike aktører, og den brede kunstpolitikken må derfor styrkes.
- Produksjonslokaler er blant hovedutfordringene, med stor pågang og lite areal, samt at priser på atelierer er krevende. Arenautvikling for kunstnere er derfor en viktig del av kulturarena- og infrastrukturutviklingen. Det kan i denne sammenheng også understrekes at det er viktig å belyse hvordan man skal forholde seg til de digitale formidlingsarenaene.
- Koblingen til utdanning er viktig med tanke på hvordan man kan bygge sterke fagmiljøer og styrke kompetansen rundt det å skulle kunne leve av kunsten som frilansere.
- Meldingen må tematisere på hva som skjer med kunstnerøkonomien når visningsarenaene blir mer digitale.

Nedenfor gir fylkesdirektøren en tilbakemelding på spørsmålene, med bakgrunn i innspillene fra aktørene i Rogaland og fylkesdirektørens egen vurdering. Det er lagt vekt på innspill som angår det enkelte kunstfelt som helhet samt feltoverskridende innspill. Selv om antallet innspill er noe begrenset, vurderer fylkesdirektøren at utvalget av innspill sammen med administrasjonens innsikt i feltene til sammen

representativt, og gir grunnlag for et konstruktivt innspill inn mot arbeidet med kunstnermeldingen.

- *Hva er de største utfordringene for at flere kunstnere og kulturarbeidere skal kunne bo og virke i deres region/landsdel?*

Fylkesdirektøren støtter opp omkring innspillene, og mener de gir en god oversikt over utfordringene:

- Utfordringene er ulike utfra hvilket kunstfelt man taler om.
- Jobbmulighetene er begrenset i regionen
- Kunstfeltene opplever trange økonomiske rammer
- Det er mangel på atelierplasser/produksjonslokaler
- Det er mangel på frilansere
- Regionen har få arbeids- og oppdragsgivere sammenliknet med Oslo.
- Omtale av prosjekter i nasjonale medier og andre etablerte plattformer er begrenset
- Tekstallianse peker på mangel på et regionalt nettverk innen litteraturfeltet.
- Det frie feltet trenger mer stabile forhold
- Regionen mangler utdanningsmiljø innen visuell kunst og teater

Fylkesdirektøren vil også støtte opp omkring Rogaland kunstsenterers påpekning av forskjellen i kulturtilbud mellom store og mindre kommuner. Kunstfeltet er i stor grad sentrert rundt de større byene i Rogaland. Samtidig er det ønskelig å få etablert aktører utenfor byene, og fylkeskommunen er opptatt av å prioritere tiltak og prosjekter i distriktene, og å oppfordre institusjoner og kompetansesentre til også å ivareta distriktene.

- *Hvilke kunstfelt har det største potensialet for å oppnå økt rekruttering og etablering i deres region/landsdel?*
- Kunstsenteret peker på kunsthåndverkere og materialbaserte billedkunstnere.
- Symfoniorkesteret peker på at musikkfeltet har en god og helhetlig infrastruktur.
- Rogaland teater ser muligheter for koblinger med filmbransjen.
- Sandnes kommune peker på scenekunstfeltet som det med størst potensiale.
- Tekstallianse peker på litteraturfeltet som det med størst potensiale.
- MUNOR viser til musikkfeltet som det med størst potensiale.

Det kan i denne sammenheng være relevant å se til Norsk kulturindeks for Rogaland, og hva denne sier om kunstnertetthet i Rogaland i forhold til andel. Indeksen viser at musikere og komponister er den største kategorien (62,6%), etterfulgt av visuelle kunstnere (21,9%), film- og scenekunstnere (9,7%) og forfattere (5,8%). Fylkesdirektøren vil likevel påpeke at det er viktig å løfte alle kunstfelt i regionen på et tilfredsstillende nivå, uavhengig av størrelse.

- *Hvilken rolle kan institusjonene spille for økt tilgang til kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer?*

Institusjonene (kompetansesentrene) kan tilby arenaer for faglig utveksling og kompetanseheving. Det er også viktig å utvikle samarbeid og kompetanse. Talentutvikling er et område det er viktig å samarbeide om, og noe flere institusjoner arbeider med eller er involvert i. Institusjonene sitter på mye kompetanse som også kan komme det frie kunstfeltet til gode. Det er derfor viktig å oppfordre til å styrke koblingene mellom institusjonene og det frie feltet, og at institusjonene samarbeider seg imellom. Også mindre aktører/institusjoner som MUNOR er viktig for å skape oppdrag og kompetansemiljø for frilansutøvere, og de er en viktig aktør på Haugalandet.

- *Hvordan kan de ulike forvaltningsnivåene best arbeide sammen for å nå målet om flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet?*

Flere av innspillene peker på forutsigbare rammevilkår som sentralt for å nå målet om flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø i regionen. Symfoniorkesterets erfaring av at koordinering, dialog og samarbeid mellom forvaltningsnivåene har økt de seneste årene er positivt, og fylkesdirektøren vurderer det som grunnleggende for å skape en helhetlig nasjonal kunst- og kulturpolitikk.

Fylkesdirektøren støtter opp om at det er viktig å sikre et bredt arbeidsmarked gjennom å stimulere bredt mot alle kunstdisipliner. Det er også viktig at regionale kompetansemiljøer styrkes og stabiliseres, og dette er noe fylkeskommunen i stor grad allerede gjør. Sandnes kommunes innspill om å spre fagfeltene i regionen for å få større kraft i hvert felt er spennende, og det bør også være et mål å samarbeide på tvers i forhold til eksempelvis residensordninger. Punktet om å arbeide for en samordnet regional kunstnerpolitikk for større forutsigbarhet er viktig, og, vil også bli tematisert i arbeidet med ny regionalplan for kultur.

- *Hva er fylkeskommunenes viktigste virkemidler for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø?*

I gjeldende kulturplan for Rogaland (2015-2025) er et av hovedsatsingene å skape gode regionale overbygninger for de ulike kunstfeltene:

- Styrke STAR Rogaland som regional aktør innen det frie musikkfeltet
- Styrking og samordning av regionale overbygninger innen dansefeltet
- Styrke teatrene som kompetansesenter
- Videreføre satsingen på filmfeltet gjennom Filmkraft
- Styrke Rogaland kunstsenter som kompetansesenter for det visuelle kunstfeltet i hele fylket

Innen musikkfeltet ble det innført fast støtte til STAR Rogaland. Innen dansefeltet ble det innført fast støtte til Dansekunst i Stavangerregionen (DansiS) og Kompani Haugesund, i tillegg til Regional Arena for Samtidsdans (RAS). I tillegg ble det tildelt fast driftsstøtte til Rogaland forfatterlag, som ivaretar litteraturfeltet i regionen. Med Tekstallianse sin tilstedeværelse i Rogaland, som per i dag mottar prosjektstøtte, blir også litteraturfeltet ytterligere ivarettatt.

Fylkesdirektøren vil også bemerke at det for Rogaland fylkeskommune har vært viktig å kompensere for pris- og lønnsvekst til institusjonene i Rogaland uavhengig av hva andre forvaltningsnivåer gjør.

Tilskuddsordningene er, i tillegg til driftsstøtten til institusjonene, sentrale virkemidler for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø. I det følgende gis en oversikt over disse.

- Tilskudd til allment kulturarbeid må anses som den viktigste tilskuddsordningen rettet mot det frie kunstfeltet. Ordningen har en årlig ramme på 3 mill. kr, og det tildeles både prosjekt- og tiltaksstøtte. Det kan i denne ordningen også søkes om medfinansiering av egenandelen i forbindelse med deltakelse i internasjonale kunst- og kulturprosjekter.
- Kulturstipendordningen ble løftet betydelig f.o.m. 2021. Det tildeles kr. 100 000,- per stipend. Stipendordningen, som har form av arbeidsstipend, har en total ramme på kr. 1 600 000,-, hvorav kr. 1 400 000,-, tildeles aktører innen litteratur, visuell kunst inkludert film, musikk, og scenekunst
- Tilskudd til basisfinansiering innen det frie profesjonelle kunstfeltet i Rogaland fyller et viktig rom mellom prosjektstøtte og driftsstøtte. Ordningen er rettet mot kunstnerstyrte produksjonsfellesskap som også er visningssteder eller kunstnerstyrte visningssteder innenfor feltene scenekunst, visuell kunst, musikk og litteratur som har gått fra prosjekt til permanent drift. Ordningens totale ramme er per i dag på 1 mill. kr., og fylkesdirektøren ser at det kan være behov for å øke denne rammen.
- Regional bransjeutvikling innen kulturelle og kreative næringer ble overført fra kulturrådet fra og med 2021. Ordningen har stort potensiale for videreutvikling, og er et viktig utgangspunkt for satsingen på kulturnæringer i regionen. Validé (tidligere Kulturinkubatoren) har også vært en viktig aktør med tanke på å styrke det økonomiske grunnlaget for enkeltkunstnere og andre aktører i kunstfeltet.

Rogaland fylkeskommune er i gang med revidering av gjeldende regional kulturplan. Dette arbeidet planlegges ferdigstilt høsten 2024. Planprosessen vil danne grunnlaget for å vurdere eksisterende virkemidler og om de treffer godt nok til behovene innen kunstfeltet.

Konklusjon

Fylkesdirektøren tilrår at Rogaland fylkeskommune gir innspill til kunstnermeldingen i tråd med vurderingene i saksfremlegget.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/45946-2
Saksbehandler: Britt Ellingsdalen
Avdeling: Seksjon for allmenn kultur

Høringssvar - forslag til ny lov om omsetning av bøker

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
87/2022	03.10.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
44/2022	04.10.2022	Eldrerådet
72/2022	06.10.2022	Regional-, kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Høringsbrev fra departementet
- 2 Forslag til lov om omsetning av bøker
- 3 Høringsnotat - forslag til lov om omsetning av bøker

Sammendrag

Kultur- og likestillingsdepartementet har sendt ut forslag til ny boklov på høring.

Lovens formål er å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur og å sikre god tilgjengelighet til litteraturen for alle i Norge. Loven skal også ivareta forfatter- og leserinteresser og legge til rette for et mangfold av aktører, bidra til å fremme kultur- og kunnskapsformidling og styrke skriftkulturen på bokmål, nynorsk og de samiske språkene (Bokloven, §1).

Ny boklov vil lovfeste allerede eksisterende samarbeid i litteraturbransjen. I tillegg foreslås det tiltak som tar sikte på å sikre økonomien spesielt for de mindre aktørene. Dette gjelder både forfattere av litteratur som ikke har stort salg, de mindre forlagene og de selvstendige bokhandlerne. Loven vil tillate prissamarbeid for å gi forutsigbare rammevilkår på tvers av bransjer og aktører. Dette gjøres med utgangspunkt i kulturpolitiske målsettinger, og for å sikre produksjonen av norsk og samisk litteratur.

Fylkesdirektørens vurderinger og forslag til høringssvar er utarbeidet med utgangspunkt i fylkeskommunens ansvarsområder, og spesielt med tanke på bibliotekfeltet og de videregående skolene.

Overordnet støtter fylkesdirektøren forslaget til ny boklov med noen merknader. Det redegjøres nærmere for merknadene under vurderingsdelen av saken.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune gir høringssvar til ny boklov i tråd med vurderingene i saksfremlegget.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Rune Thele
avdelingssjef

Bakgrunn for saken

Fylkeskommunen er invitert til å gi høringsuttalelse til ny boklov i brev fra Kultur- og likestillingsdepartementet, datert 18.08.2022, med høringsfrist 18.11.2022. Loven skal ta over for Bokavtalen (tidligere bransjeavtalen) som i dag regulerer samarbeidet mellom forlag og bokhandel, og vil blant annet erstatte forskrift 19. desember 2014 nr. 1716 om unntak fra konkurranseloven §10 for samarbeid ved omsetning av bøker. Mens Bokavtalen er en avtale mellom to store aktører i bransjen, Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen, vil bokloven gjelde for alle aktører, og den vil gjelde bøker i alle formater, også e-bøker og digitale lydbøker.

Problemstilling

Utvalget skal ta stilling til hva Rogaland fylkeskommune skal mene om forslag til ny boklov.

Saksopplysninger

Bokloven er en lov som påvirker alle deler av litteraturfeltet, og også alle deler av utdanningssektoren. Den vil også virke inn på mer allmenne tema som demokratiske rettigheter og mulighet for tilgang til kunnskap uavhengig av sosial og økonomisk status.

Lovens formål er å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur og å sikre god tilgjengelighet til litteraturen for alle i Norge. Loven skal også ivareta forfatter- og leserinteresser og legge til rette for et mangfold av aktører, bidra til å fremme kultur- og kunnskapsformidling og styrke skriftkulturen på bokmål, nynorsk og de samiske språkene (Bokloven, §1).

For å oppnå dette, foreslår utvalget å lovfeste en rekke markedsregulerende tiltak:

- **Fastpris på bøker** i 12-18 måneder fra første gang tittelen utgis av en norsk leverandør. Målet med tiltaket er å sikre en mer forutsigbar inntjening for bokbransjen (forfattere, forlag, forhandlere), i tillegg til å sikre like vilkår for kundene uavhengig av bosted. En lengre, mer omfattende fastprisperiode vil medføre at populære titler blir dyrere for forbrukerne, fordi det vil ta lengre tid før bøkene kommer på salg. Boklovsutvalget mener at fordelene med fastpris er større enn ulempene.
- **Normalkontrakter** – gir forlagene mulighet til å samarbeide om felles honorar- og provisjonssatser for forfattere, illustratører og oversettere. Målet med tiltaket er en mer forutsigbar økonomi for forfattere, illustratører og oversettere.
- **Skaffeplikt for bokhandlere** - alle bokhandlere skal ha plikt til å skaffe kundene sine alle bøker som er utgitt av et norsk forlag. Målet med tiltaket er å sikre et likt litteraturtilbud til lesere i hele landet.
- **Leveringsplikt for forlagene** - alle forlag skal ha plikt til å levere sine bøker til alle forhandlere. Målet med tiltaket er å sikre et likt litteraturtilbud ut til hele landet ved å gi like betingelser for alle bokhandlere, uavhengig av kjedetilhørighet og eierforhold.

- **Regulering av det voksende lydbokmarkedet**, i form av tilbuds og leveringsplikt for enkeltsalg av lydbøker. Målet med tiltaket er å sikre forbrukere enkel tilgang til lydbøker uavhengig av hvilken strømmetjeneste de bruker, og forhindre at lydmarkedet undergraver forfatter- og forlagsøkonomien.

I dag er mange av disse tiltakene forankret i Bokavtalen. Bokavtalen (tidligere Bransjeavtalen) har eksistert siden 1962, og er en avtale mellom Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen, som kun gjelder deres egne medlemmer. Forslaget til ny boklov tar inn de grunnleggende prinsippene fra Bokavtalen, slik at de samme reglene skal bli gjeldende for hele bransjen.

Høringsnotatet fra departementet (vedlegg 3) slår fast at det norske litterære systemet i all hovedsak fungerer godt, og har vist seg sterkere i møte med endringer i markedet enn det som er tilfelle i mange andre land:

Norge har en litteratur som er mangfoldig, bred og suksessrik. Norge er et av de landene i verden hvor det leses mye i forhold til befolkningstallet. Det er i hovedsak norsk litteratur som leses, og norske utgivelser oversettes til andre språk i en grad som langt overstiger det befolkningstallet skulle tilsi (Høringsnotatet, s. 7).

Samtidig er det store endringer i bokmarkedet som følge av digitalisering og globalisering. På eiersiden blir norske forlag i stadig større grad eid fra utlandet, bokhandlerne sentraliseres og domineres nå av de to kjedene Ark og Norli, som i sin tur er helt eller delvis eid av store forlagshus. Denne utviklingen oppleves å true formålet om bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur og god tilgjengelighet til litteratur i hele landet.

Nettbokhandel og ikke minst strømming av lydbøker har ført til nye forbruksmønstre, og helt nye rammebetingelser for bokhandlerne. Salg av papirbøker er fortsatt høyt i Norge, men går nedover, spesielt blant unge, mens lydmarkedet som tidligere var marginalt, øker ekspansivt. Forleggerforeningens bransjestatistikk for 2021 oppgir 8,2 millioner lyttinger i strømmetjenester i 2021 mot 2 millioner i 2017. På samme måte som i musikkbransjen, ser man at det blir mindre penger til forfatterne i strømeøkonomien enn ved salg av bøker på papir. En fysisk innbundet bok genererer om lag seksti kroner i inntekt for en forfatter, mens strømming av den samme boken som lydbok genererer om lag ti kroner. Strømmetjenestene medfører også store endringer for oss som lesere:

Særlig for lydbøker ser vi en utvikling hvor innhold utelukkende er tilgjengelig i en strømmetjeneste, og det finnes i liten grad funksjonelle muligheter for å kjøpe bøker uten å tegne seg som abonnement for tjenesten (Høringsnotatet, s. 13).

Tilgangen til lydbøker har vært en stor utfordring for bibliotekene etter at strømmetjenestene overtok markedet. Høringsnotatet til Bokloven framhever bibliotekene som en viktig del av bokøkonomien, og understreker bibliotekenes rolle som formidler av mangfold og bredde i norsk litteratur. Dette er felt som også framheves i bibliotekenes egen formålsparagraf i *Lov om folkebibliotek* der det enkelte bibliotek skal legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet i sine tilbud.

Bokloven vil være en viktig pilar i det videre arbeidet med å oppfylle bibliotekenes formålsparagraf, og spesielt aktuell for bibliotekene er forlagenes plikt til å tilby og levere digitale lydbøker.

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektørens vurderinger og forslag til høringssvar er utarbeidet med utgangspunkt i fylkeskommunens ansvarsområder, og spesielt med tanke på bibliotekfeltet og de videregående skolene.

Fylkesdirektøren støtter forslaget til ny boklov med følgende merknader:

Overordnet

Det er positivt at Bokloven har som mål å sikre en bred og mangfoldig litteraturproduksjon i Norge, og at loven er innrettet slik at den støtter mest mulig opp om de mindre aktørene. En lengre fastprisperiode som også omfatter digitale lydbøker, mulighet for å samarbeide om normalkontrakter for forfattere, illustratører og oversettere, skaffeplikt for bokhandlere og leveringsplikt for forlag er tiltak som vil gi en mer forutsigbar forfatterøkonomi. Tiltakene vil samtidig sikre at et bredt utvalg av norske utgivelser blir tilgjengelig i hele landet. Lovforslaget sikter mot mangfold også i forlagsleddet, og vil gjøre det lettere for mindre forlag å komme på markedet med sine produkter.

Lovens virkeområde (§3)

Lærebøker for grunn- og videregående skole inngår ikke i §3 *Lovens virkeområde*. I dag må privatister som ikke får bøker via skolen, kjøpe bøker til en uforholdsmessig høy pris. Det bør tas grep for å sikre tilgangen til bøker for elever som ikke er inkludert i et skoleløp, enten via bibliotekene eller ved en prisregulering.

Det er positivt at lovforslaget innebærer skaffe- og leveringsplikt for lærebøker i høyere utdanning uavhengig av format. Markedet for lærebøker i høyere utdanning utvikler seg mer mot abonnementstjenester hvor man som følgetjeneste til læremiddel får tilgang på digitale utgaver av lærebøker. Dette er en ugunstig utvikling sett fra folkebibliotekenes side, fordi en utvidet bruk av abonnementsordning undergraver den allmenne tilgangen til kunnskap også for innbyggere som ikke er i utdanning. Det er derfor ønskelig at fagbøker for profesjonsmarkedet og lærebøker for høyere utdanning inngår i lovens virkeområde slik lovforslaget legger opp til.

Plikt til å skaffe og levere e-bøker (§6)

Plikten til å skaffe og levere e-bøker omfatter forlagenes plikt til å levere lagerførte bøker til bokhandel og bokhandlernes plikt til å skaffe bøker på direkte bestilling fra sluttkunde. Departementet skal ifølge §6 gi ulike forskrifter for arbeidet med e-bøker.

I den forbindelse mener fylkesdirektøren at det bør vurderes å ta inn et eget punkt under §6 om en forskrift for samhandling med bibliotekene, der leverandørenes ansvar for å levere e-bøker også til bibliotekene understrekes, samt en forskrift som skisserer en pris- og utlånsmodell for e-bøker i bibliotek.

Disse forskriftene bør også omfatte e-bøker som inngår i en eventuell abonnements-tjeneste for høyere utdanning.

Dette oppleves som et problematisk felt å manøvrere i for bibliotekene i dag fordi det er kostnadskreven og til dels vanskelig å skaffe e-bøker, særlig fra fagfeltene innenfor forskning og høyere utdanning. Det er en demokratisk rettighet å få tilgang på fag- og forskningslitteratur også for de som ikke er del av et studieløp eller akademisk ansatte. Denne rettigheten er i ferd med å smuldre bort når fag- og forskningsbibliotekenes e-bøker kun er tilgjengelige for studenter og ansatte.

Plikt til å tilby og levere digitale lydbøker (§7)

Fylkesdirektøren støtter departementets forslag om leveringsplikten for lydbøker (§7), og at den også skal gjelde for levering av lydbøker til folkebibliotek.

Dagens innkjøpsmodell for bibliotek bygger på lisenser, ikke eksemplarsalg, en ordning som ikke gir bibliotekene mulighet til å bygge opp egne samlinger av lydbøker. I tillegg koster et utlån av en e-lydbok mer enn tre ganger så mye som et gjennomsnittlig utlån. I 2021 betalte bibliotekene i Rogaland i snitt kr 35 per utlån av digitale lydbøker, mens snittprisen for alle utlån totalt (mediebudsjett/totalt utlån) var kr 10,-. Dette fører til et uoversiktlig og mangelfullt tilbud til lånere, som opplever at bøker dukker opp og forsvinner fra den ene dagen til den andre. Det dårlige tilbudet rammer spesielt brukergrupper med liten kjøpekraft, som barn og ungdom fra hjem som ikke abonnerer på strømmetjenester for e-bøker. Slik markedet fungerer i dag, er lydbøker i realiteten svært lite tilgjengelig for disse gruppene.

Det bør utarbeides en forskrift om gjennomføring av forhandlernes, abonnements-tjenestenes og leverandørenes plikter knyttet til leveranse av digitale lydbøker til privatkunder og bibliotek. Forskriften bør sette føringer for hvordan bibliotekenes tilbud kan utfylle og ikke konkurrere med strømmetjenestene, slik at man både kan sikre lønnsomheten i markedet, oppfylle bibliotekenes formålsparagraf om kvalitet, allsidighet og aktualitet i bibliotektilbudet og imøtekomme Boklovens formål om å sikre god tilgjengelighet til litteraturen for alle i Norge.

Konklusjon

Fylkesdirektøren tilrår at Rogaland fylkeskommune gir et høringssvar til ny boklov i tråd med vurderingene i saken.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/47974-2
Saksbehandler: May Endresen
Avdeling: Seksjon for næring

AquaNext - Søknad om finansiering

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
73/2022	06.10.2022	Regional-, kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Tilskudd AquaNext_Rogaland_Fylkeskommune_290822

Sammendrag

AquaNext AS søker om økonomisk støtte for å etablere en årlig havbrukskonferanse og utstilling i Stavanger.

AquaNext ble stiftet i mai 2022 som et non-profit AS med ambisjon om å arrangere en stor årlig havbruksutstilling og konferanse i Stavanger. Etablering av AquaNext vil, etter fylkesdirektørens vurdering, kunne bidra til å styrke Rogaland sin posisjon innen havbruksteknologi og kan således ha positive ringvirkninger for verdiskaping og næringsmessig omstilling i fylket. I tillegg vil utvikling av ny teknologi for oppdrett til havs og på land kunne bidra til økt matproduksjon i fylket.

Støtte til oppstart og utvikling av en ny havbrukskonferanse og utstilling er i tråd med fylkeskommunenes målsetting om å være en pådriver for å få i gang næringsmessig omstilling i fylket. Det vil også være i tråd med prioriteringene i fylkeskommunens nærings- og innovasjonsstrategi om utvikling av Rogaland som matfylke. Støtte til videre drift av konferansen vil ikke være i tråd med strategien.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Det bevilges kr. 500 000 til AquaNext AS som økonomisk støtte til havbrukskonferanse og utstilling i 2022.
2. Bevilgningen forutsetter finansiering og gjennomføring av konferansen som beskrevet i søknaden.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Rune Thele
avdelingssjef

Bakgrunn for saken

AquaNext søker Rogaland fylkeskommune om økonomisk støtte for etablering og utvikling av en ny havbruksutstilling og konferanse i Stavanger. Det søkes om totalt kr. 3 500 000 i støtte, fordelt med kr. 500 000 i 2022 og kr. 1 500 000 i henholdsvis 2023 og 2024.

Problemstilling

Det skal vurderes økonomisk støtte til etablering av AquaNext konferanse og utstilling i 2022, 2023 og 2024.

Saksopplysninger

AquaNext ble stiftet i mai 2022 som et non-profit AS bestående av eierne Blue Planet, Stavanger Forum, Validé, Næringsforeningen i Stavanger og ONS. Selskapet har som ambisjon å arrangere en stor årlig havbruksutstilling og konferanse i Stavanger. Konferansen skal støtte opp om den regionale, nasjonale og globale satsingen på havbruksnæringen. Gjennom konferansen og utstillingen er ambisjonen til AquaNext å skape et globalt utstillingsvindu i Stavanger for den nye teknologien innen havbruksnæringen, en næring med teknologi der Norge og Rogaland er verdensledende. Både utstillingen og konferansen skal ha søkelys på utvikling av landbaserte, lukkede/semilukkede anlegg i sjø og eksponert oppdrett/havbruk til havs.

I søknaden skisseres en plan der AquaNext skal bygges opp stegvis ved å gjennomføre AquaNext konferanser i 2022 og 2023, før lansering av en større konferanse med utstilling i 2024. [Mer informasjon om den planlagte konferansen finnes her.](#)

AquaNext har søkt Stavanger kommune om tilsvarende støtte som til Rogaland fylkeskommune, altså totalt kr. 3 500 000 over samme periode. Stavanger formannskap fattet følgende vedtak på møte 16.juni (sak 118/22);

«1. Stavanger kommune bevilger kr. 500.000 til AquaNext AS for økonomisk støtte til havbruks-expo 2022. Tilskuddet finansieres av budsjettmidler til støtte for næringsutvikling (ansvar 108022):

2. Finansiering utover tilskudd for 2022 behandles i arbeidet med handlings- og økonomiplan 2023 – 2026.»

AquaNext har også søkt Sandnes kommune om støtte og oppgir at de er i kontakt med flere banker for mulig økonomisk støtte. Der er ingen opplysninger som foreløpig viser økonomisk støtte fra havbruksnæringen selv, eller leverandørindustrien.

Fylkesdirektørens vurderinger

Havbruksnæringen er en vekstnæring med stort utviklingspotensial og eksportmuligheter. Norge og Rogaland er langt fremme både teknologisk og produksjonsmessig.

Videre utvikling av havbruksnæringen i fylket vil kunne bidra til økt matproduksjon og teknologiutvikling og dermed styrke Rogalands konkurransedyktighet. Overføring av teknologi fra leverandørindustrien i olje og gass til havbruksnæringen, vil kunne bidra til en nødvendig grønn omstilling i fylket gjennom at det skapes et mer differensiert næringsliv.

Ett av de strategiske satsningsområdene i fylkets vedtatte nærings- og innovasjonsstrategi er å støtte tiltak for en bærekraftig vekst innenfor havbruk for å styrke utvikling av Rogaland som matfylke. For å kunne oppnå en slik bærekraftig vekst ser sjømatnæringen til leverandørindustrien for verdifull kompetanse og erfaring som kan benyttes i utvikling av ny teknologi innenfor havbruket. Dette er teknologi som kan bidra i utvikling av nye anlegg i hav og på land for lukket/semilukket produksjon.

Målet til AquaNext om å etablere en global møteplass der aktører innen havbruksnæringen kan møte leverandørindustriens nye løsninger, vil kunne komme aktører fra hele fylket til gode, selv om selve arrangementet skal foregå i Stavanger.

På Stavanger Forum og tilhørende områder eksisterer det en stor og moderne infrastruktur som kan benyttes til store konferanser og utstillinger som AquaNext. Regionen har solid erfaring med bruk av dette området, ved at det allerede arrangeres store konferanser og messer som for eksempel ONS og Nordic Edge. En ny global møteplass for ny havbruksteknologi med fokus på landbasert oppdrett, nye teknologier i sjø og eksponert havbruk, har potensiale til å kunne gi både arbeidsplasser og verdiskaping i fylket.

Etter fylkesdirektørens vurdering er det viktig at fylkeskommunen bidrar økonomisk i opprettelsen av arrangementet. Dette er i tråd med ett av hovedprinsippene i nærings- og innovasjonsstrategien om at fylkeskommunen skal være en pådriver for omstilling innenfor de prioriterte næringsområdene, herunder havbruk.

Fylkesdirektøren er, på bakgrunn av dette, positiv til å gi støtte i 2022 for å etablere AquaNext som en ny havbrukskonferanse. Gjennom arrangementet i 2022 vil AquaNext kunne demonstrere sin betydning for næringen. Den økonomiske støtten for 2022 på kr. 500 000 finansieres innenfor rammen gjennom omdisponeringer av midler tildelt til andre prosjekter, som ikke er gjennomført som planlagt.

Fylkesdirektøren mener at økonomisk støtte til fremtidig drift og arrangementer bør komme fra næringen selv og etter hvert ved at arrangementet blir selvfinansierende. En eventuell videre finansiering fra Rogaland fylkeskommune bør være avgrenset i tid slik at det ikke blir finansiering av drift, og kan først vurderes etter at konferansen er gjennomført i 2022.

Konklusjon

Etableringen av AquaNext vil kunne bidra til å styrke Rogaland sin posisjon innen havbruksteknologi og ha positive ringvirkninger for leverandørindustrien og øvrig verdikjede i fylket.

Støtte til AquaNext vil være i tråd med prioriteringene i fylkeskommunens nærings- og innovasjonsstrategi. Dette gjelder det strategiske satsningsområdet mat med fokus på akvakultur, men også støtte til utvikling som skaper muligheter for kobling av kompetanse og teknologi fra leverandørindustrien for olje og gass over til havbruksnæringen.

I tråd fylkeskommunens målsetting om å være pådriver for næringsmessig omstilling og endringsvilje anbefaler fylkesdirektøren en økonomisk støtte på kr 500 000 for 2022.

Fylkesdirektøren mener at videre finansiering av utstillingen og konferansen først og fremst bør komme fra næringen selv. Eventuelle ytterligere bidrag i oppstarts/utviklingsfasen fra Rogaland fylkeskommune må vurderes i kommende budsjettprosesser, etter at den første konferansen er gjennomført.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2021/48231-41
Saksbehandler: Ola Saua Førland
Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet - fastsetting av planprogram

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
39/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget
74/2022	06.10.2022	Regional-, kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Revidert planprogram
- 2 AKV_Oversikt over hvordan høringsinnspill er fulgt opp i revidert planprogram
- 3 Høringsuttalelser
- 4 Oppsummering av høringsinnspill planprogram tabell
- 5 Oppsummering høringsuttalelser planprogram

Sammendrag

Planprogrammet for regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet har vært på høring i perioden 22. april – 17. juni 2022.

Det er mottatt 28 skriftlige høringsinnspill i tillegg til innspill mottatt i de regionvise høringsmøtene. Innspillene til planprogrammet uttrykker i stor grad støtte til både planprosessen og innholdet i planprogrammet.

Så godt som alle innspillene er knyttet til plan- og utredningstemaene som er satt opp i planprogrammet. Det er gitt innspill til planprogrammet, men det er også gitt mange innspill til selve planen. Alle innspillene til planprogrammet – med unntak av ett – anbefales innarbeidet i planprogrammet.

Når det gjelder innspillene til endelig plan, vil disse bli tatt opp til vurdering i arbeidet med planen. Det er ikke kommet innspill som tilsier endringer i tema eller innretning av det videre planarbeidet.

Det reviderte planprogrammet vurderes å gi gode føringer for videre planarbeid og blir derfor lagt fram for sluttbehandling og vedtak.

Fylkesdirektørens innstilling

Planprogram til Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet vedlagt saken, blir lagt til grunn for det videre planarbeidet.

Vedtaket fattes med hjemmel i plan- og bygningsloven § 8-3.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Christine Haver
regionalplansjef

Bakgrunn for saken

Planarbeidet ble innledet med oppstartsaken høsten 2021. Formålet med planarbeidet er å tilrettelegge for verdiskaping og nye arbeidsplasser i Rogaland innenfor areal- og kraftkrevende virksomhet, samtidig som miljøulemper og inngrep begrenses.

Forslag til planprogram ble sendt på høring våren 2022. Fylkesutvalget fattet følgende vedtak i møtet 5. april 2022, sak 65/2022

1. Forslag til planprogram for areal- og kraftkrevende virksomhet legges ut til offentlig ettersyn og sendes på høring i minst seks uker etter vedtak om at planprogrammet sendes på høring. Vedtaket fattes med hjemmel i plan- og bygningsloven § 8-3.
2. Inne i selve planen side 5, avsnitt nr 2 til høyre tillegg etter første setning: [...] I tillegg må det ivareta nasjonale og regionale jordvernmål, og ta vare på det biologiske mangfoldet.

Punkt 2 i vedtaket ble innarbeidet i planprogrammet før det ble sendt på høring.

Høring og offentlig ettersyn av planprogram til Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet er gjennomført, og planprogrammet blir nå lagt fram til sluttbehandling og vedtak.

Problemstilling

Fylkesutvalget skal ta stilling til om forslaget til revidert planprogram skal legges til grunn for videre arbeid med Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet.

Saksopplysninger

Om høringen

Forslag til planprogram ble lagt ut på fylkeskommunens nettsider til høring med frist 17. juni 2022. Det ble også sendt direkte til aktuelle offentlige etater, alle kommunene i Rogaland, natur- og miljøorganisasjoner, samt andre nærings- og interesseorganisasjoner.

Det ble gjennomført en digital høringskonferanse 20. april 2022 med godt og vel 100 deltakere. Det ble også gjennomført regionvise møter med alle kommunene i løpet av høringsperioden.

Om høringsuttalelsene

Det er mottatt 28 skriftlige høringssvar. Flere aktører har samarbeidet om høringssvarene uten at de derfor nødvendigvis er helt like.

Kommuner

Bjerkreim kommune
Bokn kommune
Gjesdal kommune
Haugesund kommune

Hå kommune
Karmøy kommune
Klepp kommune
Randaberg kommune
Sandnes kommune
Sauda kommune
Stavanger kommune
Strand kommune
Suldal kommune
Time kommune
Vindafjord kommune

Andre offentlige instanser

Statsforvalteren i Rogaland
Statens vegvesen

Andre interessenter

Fagne
Forum for natur og friluftsliv
Karmsund havn
La Sandsfjorden Leva
Lyse Neo, Lyse Fiber og Lnett
New Kaupang
Næringsforeningen i Stavangerregionen
Planum AS
Rogaland bondelag
Sauda Vekst
Time Energipark

I planprogrammet er det definert fire plan- og utredningstemaer for planarbeidet:

1. Industrielle muligheter
2. Gode lokaliseringmuligheter
3. Krafttilgang og energiutnyttelse
4. Relevant kompetanse

Nedenfor følger en kortfattet oppsummering av innspillene knyttet til de ulike plan-, og utredningstemaene.

Industrielle muligheter

Innspillene til dette plan- og utredningstemaet er i kortform knyttet til:

- Større søkelys på miljømessig bærekraft
- Muligheter og utfordringer til støttenæringene og potensiell lokalisering av disse
- Ikke avgrense planen til noen få industrielle muligheter
- Hvordan kan man styre hvilken type virksomhet som kan etablere seg på avsatt areal?
- Beskrive hvordan kryptovaluta kan unngås
- Ta høyde for at Rogaland er mangfoldig og at ulike områder har ulike forutsetninger

Gode lokaliseringmuligheter

Innspillene til dette plan- og utredningstemaet er i kortform knyttet til:

- At jordvernmål og biologisk mangfold må ivaretas.
- Planen må vise til konkrete mål og strategier for vern av andre samfunnsinteresser
- At kunnskapsgrunnlaget for natur-, friluftssinteresser, kulturmiljø og landbruk i områder som er lagt ut, men ikke regulert, må oppdateres
- Bruk og gjenbruk av allerede nedbygde arealer
- At transportbehov- og samferdselsutfordringer må være moment i vurdering av aktuelle lokaliseringer
- Lavproduktive og karbonfattige areal må prioriteres
- FNs bærekraftsmål må være premiss for lokalisering av areal- og kraftkrevende virksomheter
- At det må tilrettelegges for miljøvennlige transportløsninger
- Areal- og kraftkrevende virksomhet bør være orientert rundt krafttilgangen i regionen
- Fremføring av kraft er en arealdiskusjon som bør belyses
- Gjennomføre ROS-analyse
- Sikre at senterstrukturen i ATP-planene styrkes
- Planen bør gi en beskrivelse av sentrale lokaliseringpreferanser
- Regionalplanen bør brukes som et verktøy for distriktsutvikling i områder med befolkningsnedgang over tid
- Ved etablering av relativt mange arbeidsplasser i kommuner preget av negativ folketallsutvikling bør det aksepteres større risiko for negativ påvirkning enn i de mer sentrale delene av fylket

Krafttilgang og energiutnyttelse

Innspillene til dette plan- og utredningstemaet er i kortform knyttet til:

- Planprogrammet bør ha større fokus på ENØK-tiltak
- Muligheter for utnyttelse av overskuddsvarme og hvem som bør ta regien
- Planmessige- og juridiske grep for å sikre framtidsrettet bruk av tilgjengelig energi, overskuddsvarme og sirkulær økonomi.
- Løfte fram regionens potensiale for produksjon av strøm.
- Bruk av jord- og sjøkabel der dette er mulig i utbyggingssaker.
- Etablering av AKV må ikke gå på bekostning av sikker kraftforsyning til regionen som helhet.
- Planprogrammet bør omhandle muligheter innen ny vannkraftteknologi opp mot vern av vassdrag
- Det bør stilles krav til utnyttelse av overskuddsvarme og samlokalisering der det finnes synergier
- Krav til økt bruk av jordvarme, gjenbruk av energi, solfangere og solenergi på arealer som allerede er nedbygd
- Samordne oppgradering og utbygging av infrastruktur med fokus på løsninger som gir minst mulig naturinngrep
- Økt strømtilførsel er et svært viktig tiltak for å ivareta og videreutvikle industrivirksomheten i regionen og gi positive ringvirkninger for miljøet, og vil styrke arbeidslivet og næringslivet på Haugalandet

Relevant kompetanse

Innspillene til dette plan- og utredningstemaet er i kortform knyttet til:

- Fremtidsrettede utdanningsbehov knyttet til kraftkrevende industri som digital kompetanse og bærekraftig bruk av energi
- Viktig med god koordinering mot regionalplan for kompetanse som Rogaland fylkeskommune er i gang med
- Lokalisering av utdanningsløp bør være tema, spesielle utdanningsløp bør ligge der næringen er

Generelle innspill

I kortform er innspillene knyttet til:

- Planen bør definere fylkeskommunen sin rolle og virkemidler
- Planen bør ha en tidshorisont
- Planen må ha tydelige retningslinjer for kommunene slik at det er enkelt å implementere målsettingene inn i kommuneplanene
- Planen må ikke ha føringer som begrenser kommunenes muligheter
- Bør legges vekt på tett dialog og forankring av planens hovedgrep og prioriteringer i alle kommunene og andre interessenter
- Rogaland fylkeskommune bør ikke innføre et strengere planregime enn andre norske regioner og fylker slik at det kan svekke fylkets muligheter for nye etableringer

Det er utarbeidet en oppsummering av alle innspillene og hvordan disse foreslås behandlet i vedlegg 2. Alle høringsinnspillene er samlet i vedlegg 3.

Endringer etter høringen

Fylkesdirektøren har foreslått mindre justeringer og tillegg i planprogrammet på bakgrunn av innspillene.

Høringsinnspillene og forslag til håndtering av disse er lagt fram for prosjektgruppen og Rådet for areal- og kraftkrevende virksomhet.

Forslag til endringer er tydelig markert i planprogrammet som nå blir lagt fram for endelig vedtak.

Fylkesdirektørens vurderinger

Høringsinnspillene til planprogrammet uttrykker i stor grad støtte til planarbeidet og planprogrammet. Mange ser positivt på at Rogaland fylkeskommune tar en rolle i arbeidet med lokalisering av areal- og kraftkrevende virksomhet.

Det er gitt innspill til planprogrammet, men det er også gitt mange innspill til selve planen. Alle innspillene til planprogrammet – med unntak av ett – anbefales innarbeidet i planprogrammet. Når det gjelder innspillene til den endelige planen, så vil disse bli tatt opp til vurdering i arbeidet med planen.

Fylkesdirektøren registrerer at det har vært mye positivt engasjement fra mange ulike interesser i planprosessen og at mange ønsker å bidra til at det utvikles en god regionalplan. Det har også vært en veldig god og konstruktiv dialog med kommunene i løpet av prosessen.

Det er inspirerende at planarbeidet er innenfor en tematikk som er høyt oppe på den politiske agendaen og som er i tråd med den nasjonale satsingen på grønt industriløft.

For tiden preges nyhetsbildet og samfunnsdebatten av energikrisen i Europa og de store forskjellene i strømprisene mellom Nord- og Sør-Norge. Kraftprisene er naturligvis en viktig del av rammebetingelsene for utvikling av kraftkrevende virksomhet og er dermed et høyst relevant bakteppe for regionalplanarbeidet. Samtidig mener fylkesdirektøren at det er viktig å være oppmerksom på at regionalplanen har en langsiktig tidshorisont når det gjelder industriutvikling.

Endringer i planprogrammet

Fylkesdirektøren har foreslått mindre justeringer og tillegg i planprogrammet på bakgrunn av innspillene.

Alle innspillene foreslås innarbeidet i det reviderte planprogrammet, bortsett fra dette: *«Planprogrammet bør omhandle muligheter innen ny vannkraftteknologi opp mot vern av vassdrag.»*

Produksjon av kraft er et stort og viktig tema med hensyn til mulighetene for å utvikle areal- og kraftkrevende virksomhet. Her er det imidlertid flere teknologier som kan spille en rolle og det utredes nasjonalt hvordan Norge skal øke tilgangen på fornybar energi.

Planarbeidet fokuserer på tilgjengeliggjøring (nettutvikling) og bruk av eksisterende kraft til verdiskaping og sysselsetting balansert mot andre viktige interesser. Selv om spørsmålet om økt tilgang på fornybar energi er viktig, mener vi det vil være for omfattende å utrede som en del av dette regionalplanarbeidet.

Høringsinnspillene og forslag til håndtering av disse er lagt fram for prosjektgruppen og Rådet for areal- og kraftkrevende virksomhet.

Forslag til endringer er tydelig markert i planprogrammet som nå blir lagt fram for endelig vedtak.

Justering av framdriftsplan

Tidspunkt for politisk behandling av planforslag er endret fra 29. november til 24. januar. Endringen skjer etter en helhetlig vurdering av framdriftsplanen hvor en ser at det vil være mer hensiktsmessig å ha mer tid til å utarbeide planforslaget enn det vil være behov for etter at planforslaget har vært på høring.

Endringen påvirker ikke målet om sluttbehandling av planen før sommeren 2023. Det ligger fast.

Konklusjon

Det har vært mye positivt engasjement fra mange ulike interesser i planprosessen og mange ønsker å bidra til at det utvikles en god regionalplan. Det har også vært en veldig god og konstruktiv dialog med kommunene i løpet av prosessen.

Det reviderte planprogrammet er vurdert til å gi gode føringer for det videre planarbeidet.

Fylkesdirektøren anbefaler at det reviderte planprogrammet blir lagt til grunn for det videre arbeidet med regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/45936-1
Saksbehandler: Kristine Valle
Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Universell utforming i fylkeskommunale tilskuddsordninger

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Ungdomsrådet
90/2022	03.10.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
46/2022	04.10.2022	Eldrerådet
40/2022	04.10.2022	Opplæringsutvalget
75/2022	06.10.2022	Regional-, kultur- og næringsutvalget
		Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Vedlegg 2. Retningslinjer for alle tilskuddsordninger
- 2 Vedlegg 1. Vurdering av universell utforming sin relevans i alle tilskuddsordninger

Sammendrag

Tilskuddsordninger er viktige virkemidler for å nå fylkeskommunens politiske ambisjoner og mål. Fylkeskommunens interne retningslinjer for tilskuddsordninger er sentrale for å sikre måloppnåelse, politisk styring og kvalitet i tilskuddsforvaltningen. Regional-, kultur- og næringsutvalget vedtok 24.03.2022 at det skal utarbeides en sak om hvordan universell utforming kan tas inn i kriteriene for alle tilskuddsordningene i Rogaland fylkeskommune.

Hensikten med universell utforming er å oppnå like muligheter til samfunnsdeltakelse og motvirke diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Fylkesdirektøren har gjort en vurdering av hvordan universell utforming kan tas inn i retningslinjer til tilskuddsordningene og universell utforming sin relevans i alle fylkeskommunale tilskuddsordninger. Det legges også frem forslag til anbefalt måte å ta inn universell utforming i retningslinjene og for hvilke ordninger dette gjelder.

Fylkeskommunen har totalt 42 søkbare tilskuddsordninger. Universell utforming er vurdert som relevant i 23 av disse. Universell utforming anses som allerede ivarettatt i 10 av disse. Det legges frem forslag om å legge inn universell utforming som et generelt krav i retningslinjene til resterende 13 tilskuddsordninger. Endelige forslag til endringer vil bli foreslått i egne saker når retningslinjene tas opp til revisjon.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Universell utforming legges til som et generelt krav i følgende tilskuddsordninger:

Ansvar – Regional-, kultur og næringsutvalget

- Tilskudd til festivaler
- Den kulturelle spaserstokken i Rogaland
- Tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer
- Tilskudd til levande og attraktive bygder og grender – kring villreinfjellet Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei
- Tilskudd til natur- og miljøtiltak
- Tilskudd til klimaomstilling
- Tilskudd til friluftslivarbeid
- Tilskudd til friluftsråd
- Tilskudd til attraktive tettsteder
- Tilskudd til attraktive tettsteder i distriktene

Ansvar – Fylkesutvalget

- Tilskudd til folkehelsearbeid

Ansvar - Samferdselsutvalget

- Tilskudd til arbeid med trafikksikkerhet
- Tilskudd til kartlegging av skolevei og hjertesone-arbeid

2. Det kan gjøres unntak fra universell utforming dersom det ikke er relevant for omsøkt tiltak eller er i strid med tilskuddsordningens hovedformål.
3. Endelige forslag til endringer i tråd med punkt 1 legges fram i egne saker når retningslinjene tas opp til revisjon i løpet av 2022.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Christine Haver
avdelingsleder

Bakgrunn for saken

Regional-, kultur- og næringsutvalget vedtok 24.03.2022 følgende:

Utvalget ser i sakene PS 34/2022 Attraktive tettsteder i distriktene i Rogaland – tildeling av tilskudd og PS 37/2022 Tilskudd til attraktive tettsteder 2022, at kriteriene ikke inneholder krav om universell utforming. Utvalget ber om en sak om hvordan universell utforming kan tas inn i kriteriene for alle tilskuddsordningene som er i Rogaland fylkeskommune.

Problemstilling

De respektive utvalgene bes om å ta stilling til anbefalt måte å ta inn universell utforming i retningslinjene og for hvilke ordninger dette bør gjelde. Utvalgene bes om å fatte vedtak knyttet til tilskuddsordninger innen sine fagområder. Endelige forslag til endringer vil bli foreslått i egne saker når retningslinjene tas opp til revisjon i ny sak fra berørte avdelinger.

Saksopplysninger

Tilskudd som virkemiddel

Tilskudd er finansielle overføringer fra fylkeskommunen til virksomheter i sektorer utenfor fylkeskommunen, som kommuner, private og offentlige foretak og organisasjoner, der utbetalingene ikke gjelder anskaffelser til fylkeskommunen. Tilskudd er et virkemiddel for å nå fylkeskommunens politiske ambisjoner og mål, og fylkeskommunen oppretter tilskuddsordninger for å skape resultater av samfunnsmessig verdi. Tilskuddets formål, eller hva som skal oppnås og for hvilken målgruppe, står sentralt i alle ordningene.

Fylkeskommunen overfører flere hundre millioner kroner til mottakere hvert år. I tillegg til tilskudd som fylkeskommunen formidler basert på statlige retningslinjer, har Rogaland fylkeskommune 42 søkbare tilskuddsordninger. Forvaltning av de fylkeskommunale ordningene bygger på egne retningslinjer vedtatt i Fylkestinget. Retningslinjene er sentrale for å sikre måloppnåelse, politisk styring og kvalitet i tilskuddsforvaltningen.

Universell utforming

Likestillings- og diskrimineringsloven definerer universell utforming slik:

«Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse»

Universell utforming handler om tilgjengelighet for hele befolkningen og for alle brukergrupper. Alle har redusert funksjonsevne en eller flere ganger i livet, forbigående eller stabilt. Forskjeller i funksjonsevne er et uttrykk for menneskelig mangfold. Ved å legge prinsippene om universell utforming til grunn, forsøker en å lage hovedløsninger som kan fungere for flest mulig, og samtidig unngå at det blir behov for spesialløsninger for ulike grupper.

Begrepet er ikke begrenset til byggetekniske løsninger, men er like viktig på mange andre områder, deriblant undervisning, informasjon, design m.m.

Ved bruk av universell utforming kan man gjennom planlegging skape løsninger som gjør det mulig for alle å delta i samfunnet, uavhengig av livsfase og funksjonsnivå. Arbeidet for et universelt utformet samfunn vil ha særlig betydning for eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse, men vil være bra for alle. Prinsippene om universell utforming er:

1. Like muligheter for bruk.
2. Fleksibel i bruk.
3. Enkel og intuitiv i bruk.
4. Forståelig informasjon.
5. Toleranse for feil.
6. Lav fysisk anstrengelse.
7. Størrelse og plass for tilgang og bruk.

Ansvar og myndighet

I henhold til fylkeskommunens delegasjonsreglement «Ansvar og Myndighet» er det fylkestinget som vedtar retningslinjer for tilskuddsordninger. Mindre endringer/justeringer av retningslinjene er delegert til utvalgene, fylkesutvalget, regional, kultur- og næringsutvalget, samferdselsutvalget og opplæringsutvalget, som disponerer tilskuddsmidler innenfor sine respektive fagområder.

Tilskudd til universell utforming

Fylkeskommunen har også en egen tilskuddsordning med universell utforming som hovedformål. Tilskuddsordningen skal bidra til at universell utforming legges til grunn ved all offentlig planlegging og utforming av offentlig og privat tjenesteyting, produkter og omgivelser, og innebærer en utforming for alle brukere, som et led i oppfølging og gjennomføring av Fylkesdelplan for Universell Utforming i Rogaland. Prosjekter som får tilskudd gjennom en av de andre tilskuddsordningene som fylkeskommunen forvalter kan også søke om tilskudd til universell utforming fra denne ordningen.

Tilskudd til festivaler

RKNU vedtok den 06.02.2020 i forbindelse med sak 6/2020 som omhandler tilskudd til festivaler følgende:

I tildelingsbrevet presiseres kravet om at forholdene i størst mulig grad skal legges til rette for personer med funksjonsnedsettelse.

Det ble i samme sak vedtatt at det i forbindelse med revidering av Regionalplan for kultur at det blir laget en sjekkliste angående universell utforming som blir en del av søknadsskjemaet. Endring i tildelingsbrev til ordningen er gjort og utarbeidelse av sjekkliste er under arbeid. Sjekklisten vil også være relevant for andre ordninger når denne er klar.

Fylkesdirektørens vurderinger

Universell utforming er en forutsetning for sosial bærekraft og et viktig verktøy i fylkeskommunens arbeid. I tråd med Utviklingsplan for Rogaland og Fylkesdelplan for universell utforming arbeider fylkeskommunen og våre samarbeidspartnere for å oppnå «Likeverdige levekår for alle, i alle faser av livet».

Gjennom tilskudd har fylkeskommunen mulighet til å påvirke prosjekter og tiltak som gjennomføres i hele fylket. Det vil være i tråd med overordnede mål å sikre at tiltak som får støtte i størst mulig grad er universelt utformet. Vedtaket fra RKNU om å vurdere universell utforming i alle tilskuddsordninger anses som et ønske om å styrke arbeidet med universell utforming ytterligere og sikre at tiltak som fylkeskommunen finansierer er tilgjengelige for flest mulig der dette er relevant.

I vedtaket fra RKNU er det etterlyst hvordan universell utforming kan tas inn i ordningenes *kriterier*. I retningslinjene til de fleste tilskuddsordninger er det både formål, prioriteringskriterier, krav og vilkår. Dette gir mulighet for å integrere universell utforming på ulike måter. I arbeid med saken har fylkesdirektøren derfor tolket bestillingen til å gjelde hvordan universell utforming best kan tas med i tilskuddsordningenes *retningslinjer*.

Fremgangsmåte

Fylkesdirektøren har foretatt en kartlegging av alle søkbare tilskuddsordninger for å få en oversikt over hvor universell utforming kan være relevant, samt om, og hvordan, universell utforming er ivarettatt (se vedlegg 1).

Tilskuddets formål, eller hva som skal oppnås og for hvilken målgruppe, står sentralt når det gjelder hensikten med ordningene. Hver tilskuddsordning er opprettet med et bestemt formål, som utgjør hovedgrunnlaget for tildeling av midler. Ivaretagelse av ordningenes formål ligger dermed som et grunnleggende premiss i vurderingen av grad av relevans, samt om, og hvordan, universell utforming kan tas inn i retningslinjene.

Vurdering av relevans

I første trinn er det vurdert om universell utforming er relevant eller ikke sett i forhold til ordningenes formål. Universell utforming er vurdert som relevant i tilskuddsordninger som gir tilskudd til blant annet:

- Arrangementer som er offentlige og åpne for allmennheten til å delta.
- Aktiviteter og opplevelser.
- Utstillinger og forestillinger.
- Tiltak som gjør endringer i fysisk miljø eller omgivelser.
- Prosjekter der det skal utarbeides materiell, produkter, nettsider osv.

I tilskuddsordninger der tilskudd går til andre formål enn dette, er universell utforming vurdert som ikke relevant. Dette gjelder følgende tilskuddsordninger:

- Kultur og idrettsstipend
- Regional bransjeutvikling innen kulturelle og kreative næringer
- Utlån av kunstnerbolig
- Tilskudd til basisfinansiering innen det frie profesjonelle kunstfeltet i Rogaland

- Tilskudd til konservering av ruiner fra middelalderen
- Støtte til fartøyvern
- Tilskudd til verneverdige bygg og anlegg
- Tilskudd til bygg og anlegg fra middelalderen
- Tilskuddsordning til brannsikring av utvalgte tette trehusmiljøer av kulturhistorisk verdi
- Tilskudd til regionale tilretteleggingstiltak i landbruket (RT-midlene)
- Regionalt næringsfond i Rogaland
- Tilskudd til bredbåndsutbygging i Rogaland 2022
- VRI – Virkemidler for regional innovasjon
- Tilskudd til mentor og traineeordning for innvandrere i Rogaland
- Tilskudd til bedriftsintern opplæring
- Tilskudd til vannmiljøtiltak
- Tilskudd til fremme av innlandsfiske i Rogaland
- Tilskudd til opplæring i bedrift
- Tilskudd til høyere yrkesfaglig utdanning

Universell utforming er vurdert som relevant i totalt 23 av ordningene.

Vurdering av hvordan universell utforming er ivaretatt

I trinn 2 er det vurdert om, og hvordan universell utforming, er ivaretatt i de 23 tilskuddsordningene hvor det anses som relevant. For en del av disse er hensynet til universell utforming ivaretatt på ulike måter. Det gjelder særlig ordninger der universell utforming eller tilrettelegging allerede er en del av ordningenes retningslinjer eller hvor universell utforming blir ivaretatt gjennom lovverk, for eksempel plan- og bygningsloven. Det er også krav i enkelte ordninger om at tiltak som får økonomisk støtte av fylkeskommunen forplikter seg til å akseptere ledsagerbevisordningen.

Fylkesdirektøren anser universell utforming som tilstrekkelig ivaretatt i følgende 10 tilskuddsordninger:

- Tilskudd til allment kulturarbeid
- Tilskudd til regionale frivillige organisasjoner innen kulturfeltet i Rogaland
- Tilskudd til kulturbygg
- Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet
- Tilskudd til bibliotekutvikling
- Tilskudd til fredete kulturminner og kulturmiljøer i privat eie
- Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner
- Tilskudd til universell utforming
- Ungdommens fylkesråd (UFR) kr 100.000 til fordeling til prosjekter og aktiviteter med ungdom som målgruppe
- Tilskudd til studieforbund

Det vurderes dermed at hensynet til universell utforming bør styrkes i de resterende 13 ordninger;

- Tilskudd til festivaler
- Den kulturelle spaserstokken i Rogaland
- Tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer

- Levande og attraktive bygder og grender – kring villrein fjellet Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei
- Tilskudd til natur- og miljøtiltak
- Tilskudd til klimaomstilling
- Tilskudd til arbeid med trafikksikkerhet
- Tilskudd til kartlegging av skolevei og hjertesone-arbeid
- Tilskudd til friluftslivarbeid
- Tilskudd til friluftsråd
- Tilskudd til folkehelsearbeid
- Tilskudd til attraktive tettsteder
- Tilskudd til attraktive tettsteder i distriktene

Vurdering av ulike løsninger

I trinn 3 av prosessen er det vurdert ulike løsninger for hvordan universell utforming best kan ivaretas i de 13 ordningene. Det er vurdert tre alternative løsninger; oppfordring, krav og/eller prioriteringskriterie.

Alternativ 1, oppfordring, innebærer at det skrives at tilskuddsmottaker gjøres oppmerksom i retningslinjer og/eller tilsagnsbrev at tiltaket bør være universelt utformet. Et eksempel på dette vil være en formulering som «Fylkeskommunen henstiller til mottaker av tilskudd om at forholdene i størst mulig grad er universelt utformet». Dette vil gi tilskuddsmottaker en viktig påminnelse som synliggjør hva Rogaland fylkeskommune er opptatt av. Ulempen er at løsningen vil være lite forpliktende. Det vil dermed være opp til tilskuddsmottaker selv om de velger å gjøre tiltaket universelt utformet eller ikke. Universell utforming vil heller ikke være en del av saksbehandlingen som grunnlag for prioritering eller tildeling. Universell utforming som oppfordring vurderes dermed å være en lite egnet løsning for å sikre universell utforming på best mulig måte. Det kan likevel være en aktuell løsning for noen tilskuddsordninger.

Alternativ 2, krav, innebærer at universell utforming blir lagt som en tydelig forutsetning for å kunne få tilskudd der dette er aktuelt. Fordelen med denne løsningen er at alle tiltak som kan være universelt utformet vil bli det. Dette vil gi mulighet til å avslå søknader hvor tiltak ikke er universelt utformet, men bør og kan være det. Med en slik løsning vil det være nødvendig å kunne gi visse unntak. For eksempel, der universell utforming vil være i konflikt med ordningens hovedformål. Løsningen vil ivareta tilskuddsordningens hovedformål ved prioritering av søknadene, samtidig som tiltak som kan bli universelt utformet vil bli det.

Alternativ 3, prioriteringskriterie, innebærer at hensynet til universell utforming vil kunne vektes ved utvelgelse av prosjekter og fordeling av midler. Fordelen med denne løsningen er at det vil motivere søkere til å gjøre tiltak universelt utformet og gi mulighet for å prioritere og løfte frem universelt utformede tiltak. En ulempe er at noen tiltak, som kan og bør bli universelt utformet ikke vil bli det. I mange tilfeller vil universell utforming være kun en av mange hensyn. En annen ulempe, som går i motsatt retning av den forrige, er at gode tiltak som er i tråd med en ordnings hovedformål vil kunne bli nedprioritert av hensyn til universell utforming. Et eksempel på dette kan være å legge inn formuleringen «I hvilken grad tiltaket er universelt utformet» i ordningens prioriteringskriterier.

Fylkesdirektørens anbefaling

Som tidligere nevnt forstås vedtaket fra RKNU som et ønske om å sikre at flest mulig tiltak som fylkeskommunen støtter skal være universelt utformet.

Universell utforming som et generelt krav vurderes å være den beste løsningen for å oppnå dette. Et slikt krav bør legges til i de 13 ordningene nevnt over ved revisjon av deres retningslinjer. Det vil være behov for nærmere tilpasning av kravets formulering til de ulike ordningenes egenart. For å ivareta opprinnelig formål, må det legges inn mulighet for å gjøre unntak fra kravet. Hvor godt et tiltak oppfyller hovedformålet med en ordning er det som bør legges til grunn for prioritering av søknader. Samtidig vil fylkeskommunen kreve universell utforming der det er relevant og ikke i strid med hovedformålet.

Konklusjon

Fylkesdirektøren har vurdert universell utforming i alle søkbare tilskuddsordninger. Dette har gitt mulighet til å evaluere helheten i tilskuddsporteføljen og å starte arbeidet med å foreslå forbedringer. Det vurderes at det er et stort potensial for forbedring med hensyn til universell utforming.

Universell utforming er vurdert som relevant i 23 av ordningene. Av disse anses universell utforming som tilstrekkelig ivaretatt i 10. For å bedre ivareta universell utforming i de resterende 13 ordninger, tilrår fylkesdirektøren at det legges inn krav om universell utforming med mulighet for unntak i retningslinjene til disse. Dette vil sikre at tilskuddsordningens hovedformål ivaretas samtidig som tiltak som kan være universelt utformet vil bli det. Videre anbefales det at konkrete forslag til endring tilpasset de ulike ordninger legges fram til vedtak i løpet av 2022.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.